Ongedwongen repertoiretheater waarin niks definitief is en zeker het einde niet. Of wel?
Gespeeld door acht jonge acteurs tussen 16 en 25 jaar.

TEKST Ödön von Horváth REGIE, VERTALING EN BEWERKING Carl von Winckelmann SPEL Charlien Adriaenssens, Marieke Boone, Neal Leemput, Veerle Piette, Raphaël Vandeweyer, Kwinten Van Heden, Sien Vanmaele, Maxime Waladi DECOR EN LICHT Jozef Wouters DRAMATURGIE Peter Anthonissen PRODUCTIE www.fabuleus.be

Er zijn mensen die zich proberen te amuseren. Er zijn mensen die elkaar stampen geven. Soms per ongeluk, soms expres. Er zijn mensen die denken: het gaat steeds beter en beter. Er zijn mensen die zeggen dat de liefde nooit ophoudt. Er zijn mensen die kussen en mensen die roepen. Van zie mij graag, ik wil u niet kwijt en foorkut. Er zijn mensen die voor iets vechten. Of niet. Er zijn mensen die 's ochtends weer naar huis gaan. Of niet.

Inleiding

Dag leerkracht/ dag toekomstige toeschouwer,

Binnenkort gaat u met uw leerlingen naar de 16+ voorstelling '*Kasimir en Karoline'* kijken.

Aan de hand van deze lesmap willen we (samen met u) deze voorstelling interessanter maken voor uzelf en uw leerlingen. Het kan u helpen om de voorstelling meer te laten zijn dan een (hopelijk) amusante voor- of namiddag.
Deze lesmap tracht een richtsnoer te zijn om de leerlingen voor te bereiden op de voorstelling en deze achteraf te bespreken. Via verschillende methodieken trachten we u en uw leerlingen vertrouwd te maken met het medium theater en de thema's in de voorstelling.
Om de leerlingen hun cultuurparticipatie te bevorderen reiken we deze methodieken aan binnen de expressiecyclus. Indien men deze expressiecyclus doorloopt met de leerlingen is er aandacht voor zowel de productieve als de beschouwende aspecten van kunstzinnige vorming die een belangrijke rol vormen bij de smaakvorming. Een productieve benadering leert hen zich op een kunstzinnige manier uitdrukken en een beschouwende benadering leert de leerlingen hun eigen artistieke activiteit plaatsen, analyseren en bekritiseren.
Bovendien sluit de expressiecyclus nauw aan bij Kolbs theorie van de leercyclus[1].
De expressiecyclus bestaat uit vier fasen. Alvorens de leerlingen naar een theater- en/of dansvoorstelling gaan kijken, dient de leerkracht hen te sensibiliseren. (fase een). Vervolgens trekt men met de klas naar de voorstelling om kunst te beschouwen (fase twee of het concreet ervaren van Kolb) Nadien verwerkt men samen met de leerlingen de kunstbeschouwing door er bij stil te staan (fase drie of het waarnemen/ overdenken/abstracte begripsvorming van Kolb). Ten slotte gaan de leerlingen zelf actief aan het werk (expressie of actief experimenten van Kolb).
Het is erg belangrijk dat u eerst zelf deze cyclus heeft doorlopen. Door deze ervaringen op te doen, bouwt u aan het vertrouwen in uw eigen mening en wordt u bewust(er) van de bril waardoor u kijkt. U dient de interactie tussen het kunstwerk en de leerlingen te voeden, maar niet in te vullen. U kan immers niet met de 'juiste antwoorden' op de proppen komen, want die zijn er niet. U dient wel de waarneming te verscherpen, te beleving te verdiepen en associaties aan te wakkeren.
Het is dus niet de bedoeling dat alles op voorhand wordt uitgelegd of dat er achteraf een interpretatie wordt opgedrongen. U kan dit meer bekijken als wat 'extra's' bij de voorstelling. Want uiteraard beslist u zelf welke vragen u uit de lesmap aan uw leerlingen wil stellen, welke opdrachten u de leerlingen zal laten uitvoeren en welke doelstellingen u hiermee wilt bereiken. Ook beslist u hoeveel tijd u besteedt aan de voorbereiding en nabespreking en hoe actief u deze maakt.

Gehaaste leerkrachten vinden vooraan in de bundel alvast wat LAST MINUTE informatie. Daarmee moet u in staat zijn in een mum van tijd de meest elementaire informatie aan de leerlingen mee te geven.

Leerkrachten die graag wat dieper op de dingen ingaan, vinden hun gading in de hoofdstukken werken rond '*Kasimir en Karoline'* voor de voorstelling en na de voorstelling.

Werken rond '*Kasimir en Karoline'* voor de voorstelling richt zich erop om de leerlingen nieuwsgierig te maken voor de voorstelling. Uw missie is geslaagd als u de leerlingen zin geeft om te komen kijken.

---

[1] Kolb (1984) onderkende als eerste dat leren een sociaal proces is, waarbij kennis wordt gecreëerd door het verwerken van ervaringen. Hiermee haalde hij het leren uit de exclusiviteit van het klaslokaal naar de familie, de samenleving of waar we ook bijeenkomen om te werken, te spelen en lief te hebben, zoals ook een voorstelling van *f*ABULEUS.

Werken rond '*Kasimir en Karoline'* na de voorstelling richt zich erop om leerlingen meer inzicht te geven in het medium. Er wordt dieper ingegaan op de verschillende aspecten in de voorstelling en de thematiek van de voorstelling.

Ook vindt u in deze lesmap, na werken rond *'Kasimir en Karoline'*, een doorverwijzing naar de site van *f*ABULEUS, informatie over de makers en als laatste informatie over *f*ABULEUS.

We zijn altijd heel benieuwd naar de reactie van een klas op de voorstelling. U kan uw bedenkingen (eventueel naar aanleiding van de nabespreking) altijd kwijt op de website (www.fabuleus.be), via e-mail op stage@fabuleus.be of op het onderstaande adres.
Indien er nog vragen mochten zijn, kan u ook altijd op deze adressen terecht!

We wensen u en uw leerlingen alvast heel veel plezier met de voorstelling en nog meer plezier met de boeiende gesprekken in de klas.

Het fABULEUS-team

fABULEUS
Stapelhuisstraat 15
3000 Leuven
016/ 22 78 55
info@fabuleus.be
www.fabuleus.be

Inhoud

1. Last minute **p. 4**

2. Productiegegevens **p. 5**

3.* Werken rond '*Kasimir en Karoline' **p. 6**

3.1 Voor de voorstelling **p. 6**

3.1.1 Sensibiliseren **p. 6**

3.1.2 Beschouwen **p. 11**

3.2 Na de voorstelling **p. 11**

3.2.1 Verwerken **p. 11**

3.2.2 Expressie **p. 14**

4. Over de makers **p. 15**

5. Over *f*ABULEUS **p. 17**

Last minute

Waarover gaat het?
Het uitgangspunt van deze voorstelling is de theatertekst *'Kasimir en Karoline'* van de Oostenrijkse schrijver Ödön von Horváth.
Het verhaal speelt zich af op een kermis tijdens de Oktoberfeesten in München in het midden van de jaren '30. Duitsland zit in een economische crisis. Mensen komen naar de kermis om hun problemen even helemaal te vergeten. De druk om zich te amuseren is zo groot dat iedereen zijn eigen gevoelens en situatie negeert.
Het stuk heet voluit 'Kasimir en Karoline, en de liefde houdt nooit op'. Maar het begint met de breuk tussen hun twee. Omdat ze zich verplicht voelen om zich te amuseren, flirt Karoline daarna met iedereen. Maar daar wordt ze uiteindelijk niet gelukkiger van. Hoe bekomt men geluk? Wat willen mensen? Nog meer dan liefde alleen?
"De tragedie van de figuren Kasimir en Karoline is dat zij spiegels zijn van elkaar, maar niet op hetzelfde moment." (Carl von Winckelmann, regie, vertaling en bewerking)
Enerzijds is het vechten om zichzelf staande te houden binnen het kader waarin ze zitten: binnen de maatschappij, binnen hun relatie, binnen de economische crisis, op de kermis. Anderzijds zijn ze er zich wel van bewust, vechten ze daartegen, zoeken ze zich een uitweg; ze wroeten en wringen … Alleen doen de meesten dat jammer genoeg op de verkeerde manier. Ze duwen hun eigen gevoelens opzij en storten zich in het feest.
De makers van '*Kasimir en Karoline'* vinden niet in de eerste plaats het verhaal an sich, maar de onderhuidse thematiek belangrijk. Mensen worden bepaald door hun context en tegelijkertijd proberen ze een uitweg te zoeken. Vechten om gelukkig te zijn, dat is de essentie.

***f*ABULEUS is …**

> "*f*ABULEUS wil artistiek uitblinken, maar schuwt ook het experiment niet. Het werkt in de traditie van repertoireteksten en klassieke choreografische talen, maar demonstreert evengoed een grote honger naar vernieuwing. Met die mix bereikt *f*ABULEUS een groot publiek." (uit het Juryrapport Vlaamse CultuurPrijzen 2008)

*f*ABULEUS is een professionele productiestructuur waarin jong theater- en danstalent en meer ervaren makers samenwerken. Zowel jongeren als jongprofessionelen krijgen er begeleiding op artistiek, logistiek en zakelijk vlak. De creaties worden gepresenteerd aan een ruim publiek, met speciale aandacht voor jongeren en kinderen.

Bij *f*ABULEUS komt jong talent al heel vroeg in beeld omdat we ervan overtuigd zijn dat hun artistiek ontluiken en parcours veel vroeger begint dan tijdens of na een opleiding. Voor die jongeren bestaan nauwelijks contexten waarin ze professioneel omkaderd worden om hun talent te ontwikkelen en tot creaties te komen. Onze productiecontext biedt kansen vóór, tijdens en na een opleiding en probeert zoveel mogelijk aandacht te hebben voor het traject dat mensen in die tijd afleggen.

*f*ABULEUS is sinds 2006 structureel erkend als theatergezelschap door het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en ontvangt al meerdere jaren werkingssubsidies van de provincie Vlaams-Brabant en de stad Leuven.

Hoe lang duurt het?

1 uur en 30 minuten

Productiegegevens

Tekst
Ödön von Horváth

Regie, vertaling en bewerking

Carl von Winckelmann

Spelers

Charlien Adriaenssens

Marieke Boone

Neal Leemput

Veerle Piette

Raphaël Vandeweyer

Kwinten Van Heden

Sien Vanmaele

Maxime Waladi

Decor en licht

Jozef Wouters

Dramaturgie

Peter Anthonissen

Productie

*f*ABULEUS

Werken rond *'KASIMIR EN KAROLINE'*

3.1 Voor de voorstelling

3.1.1 Sensibiliseren

Doel
Sensibiliseren houdt in dat de leerkracht een insteek geeft waardoor de voorkennis van de leerlingen wordt geactiveerd en ze vervolgens geprikkeld worden tot cultuurparticipatie (fase één van de expressiecyclus).
Via een onderwijsleergesprek trachten we de leerlingen enthousiast te maken voor podiumkunsten. Zo krijgen de leerlingen meer inzicht in theater in ruime zin, inclusief repertoiretheater, (hedendaagse) dans en nog andere eigentijdse mengvormen. Zo willen we de vooroordelen die de leerlingen hebben ten aanzien van podiumkunsten wegwerken. U kan deze voorstelling dus zien als middel om het met de leerlingen eens te hebben over 'naar theater gaan' en het medium theater an sich. Daarenboven is de voorstelling ook thematisch erg toegankelijk om in de klas rond te werken. Hierbij aansluitend werkten we een onderwijsleergesprek uit en enkele improvisatieopdrachten.
Voor heel wat leerkrachten zijn structuur, duidelijkheid en voorspelbaarheid essentieel om hun eigen welbevinden te behouden. Tijdens een onderwijsleergesprek of enkele improvisatieoefeningen lijken die kwaliteiten belaagd te worden. In de fantasie van de leerkracht dreigt het allemaal te mislukken. Zal ik ze wel terug in de hand krijgen? Resulteert dit aanbod in een op hol geslagen bende? En leidt dit wel tot iets? De leerkracht moet de leerlingen laten experimenteren, buiten de lijntjes kleuren, mislukken, klungelen…
Maar dat alles binnen de grenzen die de leerkracht aangeeft. Die competentie om met vrijheid om te gaan, dient men in stand te houden. Daarom is het belangrijk om veiligheid te creëren en te zorgen dat de leerlingen terechtkomen in een aangename, uitnodigende sfeer. Men kan de vrijheid van de leerlingen stimuleren door het gebruik van deze meerduidige oefeningen.

Onderwijsleergesprek over 'naar theater gaan' en theater als medium

Duur: 20 minuten

Voor u met uw leerlingen richting cultuurcentrum trekt, is het belangrijk om even stil te staan bij de uitdrukking 'ongedwongen repertoiretheater' (flyer). Waar zou die term voor staan? Wat kan er ongedwongen zijn aan theater?
De jonge Leuvense regisseur Carl von Winckelmann is een nieuwe naam. Onder de vleugels van *f*ABULEUS maakt hij zijn regiedebuut met deze '*Kasimir en Karoline'*. Partner in crime is de al even jonge Jozef Wouters. Jozef inspireerde zich voor het scènebeeld van '*Kasimir en Karoline'* onder andere op de oververzadigde kleuren en nostalgie van de Technicolorfilms uit de jaren '50.
Zowel Carl als *f*ABULEUS kiezen er resoluut voor om jongeren op een toegankelijke manier in contact te brengen met waardevol tekstmateriaal. Zonder toegeeflijkheid op inhoud, maar zo doorleefd gespeeld dat die inhoud iedereen kan aanspreken.
"Het is gevaarlijk enkel op de tekst te regisseren. Ik moet het op de mensen regisseren." (Carl von Winckelmann)
Ongedwongen repertoiretheater dus. Waarin niks definitief is en zeker het einde niet. Of wel? Uit de ontstaansgeschiedenis van *'Kasimir en Karoline'* blijkt dat de ideeën voor de voorstelling al een lange weg hebben afgelegd. In wat volgt worden er verschillende vragen geformuleerd die de leerlingen aan het denken zetten en hen laten stilstaan bij het proces dat gepaard gaat met het vormgeven van een voorstelling.

- *'Kasimir en Karoline'* is repertoiretheater. Wat denken jullie dat dit inhoudt?

!! Als de leerlingen geen idee hebben wat repertoiretheater inhoudt, kan je hen op weg helpen met volgende vragen.

- Kunnen jullie enkele vormen van theater opsommen?

Grote en kleine verhalen, beeldend theater en teksttheater, kindertheater, jongerentheater, educatief theater, danstheater, dans, performance, installaties, happenings... Het basismateriaal kan een bestaande theatertekst zijn, maar even vaak gaat het om bewerkingen van (jeugd)romans of speciaal op het lijf van de spelers geschreven stukken.

- Iets totaal anders. Luisteren jullie ook wel eens muziek?
- Wanneer zet je welke muziek op? Waarom en wat gebeurt er dan?

Laat eventueel enkele muziekfragmenten beluisteren.

- Waarom kiest een maker voor repertoiretheater en niet voor iets anders? Denk aan de muziek die je opzet als je bijvoorbeeld verdrietig bent.

De inhouden van een voorstelling zijn al jarenlang vergelijkbaar, maar de manier waarop ze gebracht worden is geëvolueerd doorheen de jaren.

Eventueel kan er vooraf ook een korte uitleg gegeven worden over de verschillende makers van deze voorstelling.

- Als we dan eens gaan kijken naar de achterkant van de flyer – de voorkant bespreken we later – welke informatie vinden we op deze flyer?

  Twee korte promotekstjes, opsomming van de makers, logo van *f*ABULEUS met verwijzing naar de site, de titel van de voorstelling, kussende jongeren op de achtergrond, logo's van de ondersteuners.

- Heeft er iemand een idee wat de taken van de regisseur zijn?

  Een toneelregisseur is degene die een toneelvoorstelling vormgeeft en voor een groot deel ook organiseert.. Hij begeleidt de acteurs tijdens de repetities en is verantwoordelijk voor het eindproduct. Daarenboven bepaalt hij de inhoudelijke lijn en de uiteindelijke voorstelling. Kort gezegd, de artistieke leiding van een voorstelling berust bij de regisseur.

- Wie is de regisseur?

  Carl von Winckelmann.

- Wat heeft hij nog meer gedaan?
- Wat denken jullie dat dit inhoudt?
- Weten we ook wie de oorspronkelijke tekst schreef?

  Ödon von Horváth

Ödon von Horváth (Fium, Oostenrijk-Hongarije, 1901) bracht als zoon van een diplomaat zijn jeugd al reizend door. Hij woonde achtereenvolgens in Belgrado, Boedapest, Wenen en München.
In München studeerde hij drama, filosofie en Germaanse literatuur aan de universiteit. Daarop besloot hij van de pen te willen leven.
Van 1926 tot 1933 woonde hij in Berlijn, het culturele en politieke hart van Duitsland. Enkele van zijn voornaamste toneelstukken schreef hij in die periode, namelijk *Verhalen uit het Weense woud* (1931), *Kasimir en Karoline* (1932) en *Geloof, liefde, hoop* (1932).
Hoewel Horváth zich nooit tot een bepaalde politieke partij bekende, was het duidelijk dat hij een afkeer had van machtsmisbruik en corruptie. In 1931 was hij getuige in een rechtzaak over een inval van nationaal-socialistische NSDAP'ers tijdens een meeting van sociaaldemocraten in Murnau. Horváth toonde zich erg kritisch voor de Nationaal Socialistische Duitse ArbeidersPartij (NSDAP)– en herhaalde de anekdote van de inval in zijn stuk *Italiaanse nacht*. Vanaf dat moment stond hij bij de NSDAP op de zwarte lijst.
Na de machtsovername door de NSDAP in 1933, ging Horváth met vrijwillige ballingschap in. Zijn toneelstukken mochten in Duitsland niet meer worden opgevoerd.
In 1934 was hij even terug in Berlijn, waar hij in de filmindustrie werk vond. Enkele maanden later maakten de nationaal-socialisten hem het leven onmogelijk zodat hij opnieuw naar Oostenrijk trok. In 1936 werd hij officieel persona non grata in Duitsland. Na een laatste bezoek aan zijn ouders werd hij

definitief uitgewezen, en zijn boeken werden verbrand.
De laatste jaren van zijn leven concentreerde Horváth zich op het schrijven van romans, zoals *Jeugd zonder God* (1937). Op 1 juni 1938 is hij overleden in Parijs. Horváth werd aanvankelijk begraven op het kerkhof van Saint-Ouen in Parijs. Ter gelegenheid van de vijftigste verjaardag van zijn dood in 1988 werd zijn lichaam overgebracht naar het familiegraf op het Heiligenstädter Friedhof in Wenen.

- Wie is er verantwoordelijk voor 'decor en licht'?

Jozef Wouters.

- Wat denken jullie dat Jozef Wouters zoal moet doen?
- Wie is de dramaturg?
- En wat zijn de taken van de dramaturg?

De dramaturg is de persoon die men ook wel de 'eerste toeschouwer' noemt. Hij vertelt aan de regisseur hoe, volgens hem, de voorstelling voor een toeschouwer overkomt. Hij denkt mee na over het waarom van de teksten, het decor, het licht… Hij is de bewaker van de inhoud en zorgt dat het stuk vertelt wat het wil vertellen. Omdat hij van op iets grotere afstand bij het maakproces betrokken is, kan hij dingen zien welke een regisseur niet langer ziet. Op deze manier probeert hij een adviseur voor de regisseur te zijn die geregeld de repetities bijwoont.

- Hoeveel spelers spelen er in de voorstelling?

Gespeeld door 8 jonge acteurs tussen 16 en 25 jaar.

- Weten we ook hoeveel personages er tijdens het verhaal aan bod zullen komen?

Acht of meer.

- Wie kan er eens lezen wat er rechts onderaan op de flyer staat?

Met de steun van de Vlaamse minister van cultuur, de provincie Vlaams Brabant en de stad Leuven.

- Op welke manier steunen deze instanties het Leuvense theaterproductiehuis *f*ABULEUS?
- Welke omkadering heeft een theatervoorstelling dan allemaal nodig? Denk aan de taken die we net besproken hebben.

Regie, dramaturgie, promotie, repetitieruimte, maker(s) van het decor, technici, kostuums, attributen…
!! Indien de leerlingen 'spelers' antwoorden, kan u kort toelichten dat *'Kasimir en Karoline'* een jongerenproductie is van *f*ABULEUS. Dit houdt in dat de jongeren vrijwillig meewerken aan de voorstelling. De jongeren krijgen de kans om zichzelf te ontwikkelen en écht kennis te maken met theater. Indien uw leerlingen interesse tonen om ook deel uit te maken van zo'n productie, kan u hen altijd naar onze site verwijzen (www.fabuleus.be) waar de data voor audities worden aangekondigd.

Onderwijsleergesprek over de inhoud van 'Kasimir en Karoline'

Duur: 20 minuten

Het thema waarrond deze voorstelling draait, kan heel herkenbaar zijn voor de leerlingen uit uw klas. Het verhaal speelt zich af op een kermis tijdens de Oktoberfeesten in München in het midden van de jaren '30. Duitsland zit in een economische crisis. Mensen komen naar de kermis om hun problemen even helemaal te vergeten. De druk om zich te amuseren is zo groot dat iedereen zijn eigen gevoelens en situatie negeert.
U zal misschien denken: 'Duitsland?' 'De jaren '30?' 'Economische crisis?'
Maar om de link naar de leefwereld van de leerlingen te leggen, moeten we het niet te ver zoeken. Kunst is immers een uiting van gedachten en gevoelens die de kunstenaar ten aanzien van de wereld voelt: de kunstenaar wil iets laten zien wat hij mooi vindt of hij uit kritiek op de maatschappij. Men dient op zoek te gaan naar een relatie die gelegd kan worden tussen wat de leerling zag en zijn eigen leven of persoon.

Het stuk heet voluit *'Kasimir en Karoline'* met als ondertitel *'En de liefde houdt nooit op'*. Het stuk gaat over een liefdesrelatie. Maar het verhaal van '*Kasimir en Karoline'* wil veel meer vertellen dan hun verhaal.
Het stuk begint met de breuk tussen hun twee. Omdat ze zich verplicht voelen om zich te amuseren, flirt Karoline daarna met iedereen. Maar daar wordt ze uiteindelijk niet gelukkiger van. Hoe bekomt men eigenlijk geluk? Wat willen mensen? Nóg meer dan liefde alleen?
In '*Kasimir en Karoline'* gaan acht jonge mensen in technicolor op zoek naar het grote geluk. Ze zijn daarbij zo gericht op hun eigen streven en overleven dat ze niet zien dat ze de persoon naast hen klappen verkopen. Terwijl die misschien wel de sleutel in zich draagt tot hun geluk.
De makers van '*Kasimir en Karoline'* vinden niet in de eerste plaats het verhaal an sich, maar vooral de onderhuidse thematiek belangrijk. Mensen worden bepaald door hun context en tegelijkertijd proberen ze een uitweg te zoeken. Vechten om gelukkig te zijn, dat is de essentie. We denken dan ook dat het essentieel is dat u op voorhand daarover een gesprek voert met de klas. Leerlingen die goed voorbereid zijn op een schoolvoorstelling en nadien ook de kans krijgen om hun ervaringen uit te wisselen, zullen het stuk beter begrijpen. Bovendien zullen ze ook aandachtiger zijn en het verhaal gerichter volgen. Op die manier beleven ze nog meer plezier aan het theaterbezoek en zullen ze er ook meer van onthouden. Maar zoals we al eerder zeiden, moet u de leerlingen ook niet teveel voorbereiden. Het is niet de bedoeling om elke confrontatie op voorhand weg te zalven. Hoe meer ze zelf kunnen ontdekken in de voorstelling, hoe beter.

Hieronder vindt u alvast een houvast om u en uw leerlingen voor te bereiden op de inhoud van deze voorstelling.

Laat de leerlingen de poster (of de voorkant van de flyer) eens bekijken en bespreek deze.

- Wat zie je allemaal op de poster?
- Wat verwacht je van de voorstelling, wanneer je de poster ziet?
- Wat zou je kunnen afleiden uit de houding van de jongeren op de poster?
- Vind je de poster aantrekkelijk? Zou je uit jezelf naar de voorstelling gaan kijken wanneer je de poster op straat zou zien? Waarom wel (of waarom niet)?
- Wat vertelt de titel '*Kasimir en Karoline, en de liefde houdt nooit op'* volgens jullie?
- Welke kleuren komen er vaak terug ?
    - Welk gevoel krijg je bij deze kleuren?
    - Zijn het boze, lieve, zachte, harde, felle, hevige kleuren?
    - Wat voegen de kleuren toe aan het beeld van de twee kussende jongeren?

Laat de leerlingen terug naar de achterkant van de flyer kijken en bespreek de foto.

- Wat zien jullie op de foto op de achterkant?
- Welke kleuren komen op deze foto voor?
    - Welk gevoel krijg je bij deze kleuren?
    - Zijn het boze, lieve, zachte, harde, felle, hevige kleuren?
- Wat wordt er heel opvallend getoond?

De tong van de kussende jongeren.

- Welk gevoel heb je daarbij? Is het een lieve kus volgens jou?
- Wat leiden jullie af uit het contrast van deze twee foto's? Zou het iets meer vertellen over de inhoud van de voorstelling?

Bespreek vervolgens volgend promotekstje.

Er zijn mensen die zich proberen te amuseren. Er zijn mensen die elkaar stampen geven. Soms per ongeluk, soms expres. Er zijn mensen die denken: het gaat steeds beter en beter. Er zijn mensen die zeggen dat de liefde nooit ophoudt. Er zijn mensen die kussen en mensen die roepen. Van zie mij graag, ik wil u niet kwijt en foorkut. Er zijn mensen die voor iets vechten. Of niet. Er zijn mensen die 's ochtends weer naar huis gaan. Of niet.

- Welke stukjes tekst passen volgens jullie bij de foto op de voorkant en dewelke bij de foto op de achterkant van de flyer?
- Nu we zowel het promotekstje als de twee foto's hebben besproken, waarover zou de voorstelling nog kunnen gaan dan de liefde van Kasimir en Karoline?
- Als we aan de foto op de achterkant denken en de bijhorende zinnetjes, wat verwachten jullie dan?

- Kan je raden, aan de hand van dit tekstje, waar Kasimir en Karoline zich bevinden? Waar roepen mensen, stampen mensen en hebben ze elkaar ook lief?
  - Wanneer ga jij pas 's ochtends naar huis?
- Houdt liefde nooit op?
- Wat is een foorkut?
- Vertelt deze promotekst je al veel over de inhoud van de voorstelling?

De promotietekst van deze voorstelling is niet echt een samenvatting van het verhaal, maar roept eerder een aantal betekenisvolle beelden, verwachtingen of gedachten op.

Ongedwongen repertoiretheater waarin niks definitief is en zeker het einde niet. Of wel? Gespeeld door 8 jonge acteurs tussen 16 en 25 jaar.

- We hebben reeds besproken wat repertoiretheater inhoudt. Wat denken jullie dat men bedoelt met ongedwongen repertoiretheater?

Kunnen jullie een voorbeeld bedenken van een einde dat definitief is?

Slot: Improvisatieopdrachten

Duur: 10 minuten

Doel
Deze improvisatieopdrachten zijn bedoeld als opwarming of sfeerschepping om de leerlingen enthousiast te maken over de kunstvorm theater.
Elke oefening vraagt dan om een nieuwe creatieve insteek. Laat de leerlingen zelf kiezen wat ze wel en niet willen tonen. Corrigeer hen niet te snel en geef niet te snel negatieve feedback, maar probeer ook niet te vlug en niet te veel hulp te bieden. Reik vooral een veilige ruimte aan waar in een sfeer van genot en plezier plaats wordt gemaakt voor het uiten en bespreken van gevoelens, creatief en vrij initiatief. Een muzisch aanbod vraagt evenveel structuur, evenveel voorbereiding en evenveel duidelijkheid als een taalles, rekenles ... Maar bij een muzisch aanbod is het de kunst om - binnen de structuur - een stap opzij te zetten en je te laten verrassen. De uitkomst is onvoorspelbaar.
Mooi meegenomen is dat deze opdrachten kaderen binnen het thema van de voorstelling. Bovendien is het zo dat wie zelf een kunstzinnige activiteit beoefent, meer open staat voor het passief genieten van gelijksoortige kunst. Er is namelijk een wederzijdse wisselwerking tussen actieve en receptieve deelname. Een leerkracht zou de leerlingen moeten aansporen tot kunstbeoefening, want dit soort contact met kunst zet aan tot een betere waardering van kunst.

Knuffelen
Duur: min. 5 minuten
Maak groepjes van twee partners en laat deze partners tegenover elkaar staan, elk aan een kant van het lokaal. Laat de leerlingen rustig naar elkaar toe wandelen. Als ze dicht genoeg bij elkaar staan, geef je hen de opdracht om elkaar vriendschappelijk te benaderen. Dit kan door elkaar een knuffel te geven, een handdruk, een glimlach…
Vraag daarna aan de leerlingen wat ze fijn vonden en wat niet? Hoe benaderen ze hun lief, beste vriend, ouders, grootouders? Laat hen dit eventueel ook uitbeelden.
Duur: min. 5 minuten

Romeo, o Romeo…
Duur: 5 à 10 minuten
Maak groepjes van twee partners en geef de leerlingen een kort tekstfragment. Geef alle groepjes een verschillende relatie, bijvoorbeeld een oma en kleindochter of een man en vrouw, twee collega's, een leerkracht en een leerling, twee geliefden, gescheiden ouders… Nadat de leerlingen het tekstfragment per twee hebben gespeeld, laat je ze hetzelfde tekstfragment nogmaals doornemen maar vanuit een andere verhouding. Volgende vragen kunnen gesteld worden:

- Waarom houden ze afstand?
- Waarom is aanraking belangrijk?
- Hoe staat het ene personage tegenover het andere?
- Welke fysieke houding wordt aangenomen?

3.1.2 Beschouwen

Doel
Na de voorbespreking trekt u met de klas naar de voorstelling om kunst te *beschouwen*, te kijken naar kunst, ervoor open te staan en het te bevragen (fase twee).

3.2 Na de voorstelling

3.2.1 Verwerken

Doel
Nadien verwerkt u samen met de leerlingen de kunstbeschouwing door er bij stil te staan, beelden opnieuw op te roepen, er rustig over na te denken, in groepsverband te reflecteren over de opgedane ervaringen om vervolgens een dieper inzicht te creëren in de culturele beleving (fase drie).
Tijdens zo'n nabespreking van een voorstelling dient er een relatie gelegd te worden tussen wat de leerling zag en zijn eigen leven of persoon.
Om zo'n nabespreking te begeleiden dient u open te staan voor uiteenlopende opinies van uw leerlingen. Iedereen kijkt immers op zijn manier naar de voorstelling en onthoudt andere dingen. Als men open staat voor elkaar, kan ten slotte iedere leerling een standpunt formuleren dat op meerdere argumenten steunt. U dient hierbij steeds in het achterhoofd te houden dat groepsreflectie een betere vorm van evaluatie is dan uw exclusieve beoordeling...
Door in groep naar kunst te kijken kan je 'kijkervaringen' uitwisselen, elkanders kritiek en opmerkingen horen en elementen in de voorstelling ontdekken die je misschien zelf niet had opgemerkt. Door erover te praten, leren leerlingen hun emoties uiten, hun eigen mening formuleren en begrip opbrengen voor de mening van anderen. Bovendien leren ze op een kritische manier omgaan met beelden en argumenten. Leerlingen kunnen zo ontdekken dat hun vriend niet steeds hetzelfde denkt – Mijn vriend denkt niet hetzelfde als ik? – maar dat maakt praten over kunst net boeiend. Leerlingen moeten leren zelf na te denken en zelf een oordeel te vormen.
Hieronder vindt u een onderwijsleergesprek dat als leidraad kan dienen voor het bespreken van de voorstelling. We vertrekken vanuit zeer algemene vragen over de voorstelling en gaan steeds specifieker in op bepaalde aspecten zoals kostuums, decor, personages… U moet natuurlijk niet al de vooropgestelde vragen stellen aan uw leerlingen, maar u mag er gerust enkele uitkiezen die u het meest relevant acht.
Ook na de voorstelling is het belangrijk om niet te veel te willen duiden. Het stellen van veel vragen na een voorstelling is interessanter dan het beantwoorden ervan. Laat dus vooral de leerlingen aan het woord na de voorstelling, zodat zij hun gedachten kunnen ventileren.

Zoals reeds eerder vermeld willen we de leerlingen vooral enthousiast maken voor podiumkunsten en hen meer inzicht geven in podiumkunsten. Zo kunnen we de leerlingen samen een positieve kijkervaringen bezorgen.

Onderwijsleergesprek

Duur: 40 minuten

Algemene vragen

- Wie heeft er genoten van de voorstelling. Wie niet?
- Kan je omschrijven wat de voorstelling voor jou al dan niet leuk maakte? Wat vond je goed of slecht aan de voorstelling?
- Welke beelden zijn je bijgebleven? Waarom precies die beelden?
- Voldeed de voorstelling aan je verwachtingen of had je iets anders verwacht? Hoe komt dit?
- Mocht de voorstelling voor jou nog iets langer duren of liever minder lang? Waren er bepaalde scènes die langer of korter mochten duren?
- Vond je het een klassieke voorstelling of eerder modern? Trendy of ouderwets? Waarom vind je dat? Vind je dat belangrijk?
- Voelde je je betrokken bij de voorstelling?
- Welke emoties riep het stuk op?
- Welke momenten op scène zijn je het beste bijgebleven?
- Welk deel van de voorstelling heeft je geraakt? Beschrijf deze scène. Hoe voelde je je achteraf?
- Sprak het thema van de voorstelling je aan?
- Probeer de voorstelling eens te omschrijven in drie woorden.
- Zou je deze voorstelling aanraden aan leeftijdsgenoten? Waarom zou je dat doen? En waarom niet?
- Wat vond je raar aan de voorstelling? Waarom vond je dat?
- Mocht er volgens jou in geknipt worden? Wat vond je storend aan die scène(s)?

Vragen over tekst en personages

- Zijn er bepaalde flarden van de tekst of zinnen bijgebleven? Waarom?
- Wat vond je van de taal?
- Hoeveel spelers stonden er op het podium?
  8
- Hoeveel jongens en hoeveel meisjes?
  Jongens: 4
  Meisjes: 4
- Hoe oud denken jullie dat deze spelers zijn?
  Tussen de 16 en de 25 jaar

- Kunnen jullie de namen van de personages eens opsommen? (Verwijzen naar de kledij kan misschien helpen om geen personage te vergeten.)

Karoline, Kasimir, Rauch, Schürzinger, Merkl Franz, Erna, Elli en Maria.

- Kon je je herkennen in sommige personages?
- Vind je die herkenning belangrijk?
- Waar en wanneer speelt het verhaal volgens jullie zich af? Kunnen jullie de link leggen naar de hedendaagse maatschappij?

- Kunnen jullie een korte omschrijving geven van de huidige situatie van Karoline/Kasimir/Rauch/Schürzinger/Merkl Franz/Erna/Elli/Maria? (job, liefdesleven, thuissituatie, houding?)
- Hoe sta je tegenover de personages?
- Is er een bepaald personage waar je meer sympathie voor hebt? Hoe komt dit?
- Vielen de acteurs samen met hun personages? Speelden ze geloofwaardig? Wanneer wel, wanneer niet?
- Wat kan je zeggen over hun acteerstijl?
- Denk je dat hun personage dicht bij henzelf ligt?
- Wat denken jullie van de volgende uitspraak van Kasimir: "Ieder intelligent mens is een pessimist."?
- Schürzinger beweert dat de liefde voor een man die werkloos wordt automatisch bekoelt. Hoe staan jullie daar tegenover?
  Karoline beweert net het tegenovergestelde van Schürzinger, namelijk dat een vrouw die iets voorstelt zich alleen nog maar intenser verbonden voelt met haar man als het slecht gaat. Delen jullie die mening?
- Hoe zou je reageren als je werkloos werd? Of als je partner zonder werk kwam te zitten? Heeft iemand dit misschien al meegemaakt?
- Er worden redelijk wat scheldwoorden gebruikt in de voorstelling. Wie werd er allemaal uitgescholden? Door wie werden zij uitgescholden? Welke scheldwoorden werden hiervoor gebruikt?
- Hoe staan Erna en Merkl Franz ten aanzien van elkaar? Wat is hun verhouding?
  En die van Kasimir en Merkl Franz?
- Ook Rauch en Schürzinger zijn met elkaar 'verbonden'. Op welke manier?
- En hoe is de verhouding tussen Kasimir en Karoline?
- Zijn er nog verhoudingen in het stuk die we nog niet besproken hebben?
- Wat hebben al deze personages volgens jullie gemeenschappelijk?

Vragen over het decor en licht

- Wat vond je van het decor? Wat heb je allemaal onthouden? Hoe wordt het decor gebruikt?
- Heeft het decor een bepaalde betekenis in de voorstelling?
- Welke sfeer wordt er gecreëerd met decor en licht?
- Hoe is de sfeer aan het begin van de voorstelling? En aan het einde?
- Wat vond je van de kledij van de personages? Was deze passend voor de voorstelling? Heeft dit volgens jou een betekenis?
- En wat denken jullie dat de betekenis is van het poeder op de kleren van de spelers?

Sommige leerlingen zullen (misschien) volgend jaar het werkveld instappen. Ze staan dus, net zoals het merendeel van de personages, op een scharnierpunt in hun leven. Naar aanleiding van de voorstelling kan u hierover het ook eens hebben met uw leerlingen.

- Wie van jullie wil/gaat er volgend jaar gaan werken?
- Willen jullie graag gaan werken? Waarom wel/niet?
- Wat zijn de voor- of nadelen?
- Welke voor- of nadelen ondervinden de personages uit de voorstelling?
- Denken jullie dat jullie makkelijk werk gaan vinden?
- Hoe zou jouw omgeving reageren als je geen werk vond?
- Voel je je klaar om aan dit 'nieuwe leven' te beginnen?
- …

3.2.2 Expressie

Doel
Ten slotte gaan de leerlingen zelf actief aan het werk. De leerervaringen die werden opgedaan in de vorige fases vormen nu een toegangspoort tot het zelf doen, beleven of creëren. De verwerkte indrukken worden eigen gemaakt, waardoor de leerlingen verbeeldingskracht ontwikkelen (fase vier). Zoals reeds eerder vermeld, is het immers zo dat wie zelf een kunstzinnige activiteit beoefent, meer open staat voor het passief genieten van gelijksoortige kunst. Er is namelijk een wederzijdse wisselwerking tussen actieve en receptieve deelname. Een leerkracht zou de leerlingen moeten aansporen tot kunstbeoefening, want dit soort contact met kunst zet aan tot een betere waardering van kunst.

Schrijfoefening

Hieronder staan enkele mogelijke schrijfoefeningen opgesomd. U kan de leerlingen zelf een oefening laten kiezen, maar u kan er zelf ook één uitkiezen om als schrijfopdracht aan uw leerlingen te geven.

- Laat de leerlingen een personage kiezen en van deze persoon een persoonsbeschrijving uitwerken
- Laat de leerlingen een brief schrijven waarin advies (bijvoorbeeld over liefde, over hun toekomstplannen, over hun levensstijl …) staat voor één van de personages.

Verhoudingen
Laat de leerlingen per twee naar voren komen. Geef hen een relatie die ze moeten naspelen. De andere leerlingen moeten raden aan de hand van het spel van de leerlingen welke persoon meer macht heeft dan de andere.

Over de makers

Carl von Winckelmann (1982), **regie**, vertaling en bewerking, studeerde podiumkunsten (optie regie/schrijven) aan het Rits en 3D-multimediale vormgeving aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten in Gent. Boven alles is hij een 'maker', met theater als basis van wat hij doet. Ook in zijn beeldend werk gaat hij op zoek naar het 'live'-gevoel en de inbedding in het moment, een specifieke tijd en plaats. Hij houdt van het alledaagse en van introvertie. Van geblokkeerde mensen die hun emoties niet uitschreeuwen omdat dat 'niet hoort'. Hij gelooft in de theatrale kracht van kleine dingen, zoals een glimlach die wegvalt.

Peter Anthonissen (Heist-op-den-Berg, 1969), **dramaturgie**, studeerde Germaanse Filologie aan de UFSIA/UIA, Communicatiewetenschappen aan de R.U.G. en Culturele Studies aan de K.U.Leuven. Van 1995 tot 2002 werkte hij als freelance theaterrecensent voor de krant De Morgen. Van 1999 tot 2004 was hij redacteur van het theatertijdschrift Etcetera. Sinds het seizoen 2002-03 is hij lid van het artistiek team van *f*ABULEUS, waar hij tevens instond voor de dramaturgie van *The way young lovers do* (2001), *Yvonne, prinses van Bourgondië* (2002), *Kwartet* (2004), *Knijnepijn* (2005), *Wolfsroedel* (2006), *El Gran Teatro del Mundo* (2006), *Indian Curry* (2006), *Wacht Wacht Wacht* (2006), *Jeanne* (2007), *Ichten* (2007, in coproductie met Villanella), *Candide* (2007), *They have got what it takes to be a legend* (2008), *leuke Mieke* (2009), *Achter de bossen, voorbij het moeras* (2009, in coproductie met Les Rêveurs Sont Maltraités en Villanella) en *PITSERS* (2009). Momenteel is hij als dramaturg verbonden aan *f*ABULEUS en het Nederlandse Theater Artemis ('s-Hertogenbosch).

Jozef Wouters (Leuven, 1986), **decor en licht**, is vormgever voor theater, performance en installaties. Eerder maakte hij o.m. *Festiviteit* (2007) en *Opera/een werkstuk* (2008) bij *f*ABULEUS en *Silence Fini* (2009) bij Muziektheater van Zilverpapier. Vorige zomer bouwde hij met het collectief MENNO/MICHIEL/JOZEF een voorstelling naast de spoorlijn in Herent: *Toren/een voorstelling voor pendelaars.* Hij studeert aan de Posthogeschool voor Podiumkunsten in Antwerpen a.pass (advanced performance and scenography studies).

Charlien Adriaenssens (Leuven, 1988), **spel**, zit in het eerste masterjaar Rechten aan de Katholieke Universiteit Leuven. Op het Sint-Ritacollege in Kontich speelde ze in jeugdtoneel Radeske. Van 2005 tot 2009 vormde ze samen met Maarten Inghels Collectief Wolf, dat met zijn korte tekstperformances tweemaal de finale van Kunstbende haalde en onder meer te gast was op De Nachten, het BRONKSfestival en Licht Gekanteld. In haar vrije tijd is Charlien actief bij jeugdwerkorganisatie Koning Kevin vzw.

Marieke Boone (Brugge, 1993), **spel**, zit in het vijfde middelbaar van de Kunsthumaniora voor Woordkunst-Drama van het Leuvense Lemmensinstituut. Daarvoor was ze gedurende vier jaar actief bij Jongerentheater Pan in Brugge, waar ze in vier producties speelde, onder meer in een voorstelling gebaseerd op *Lord of the Flies* van William Golding. Naast toneel is Marieke bezig met het schrijven van poëzie en teksten.

Neal Leemput (Leuven, 1990), **spel**, volgt het eerste bachelorjaar Woordkunst aan het Herman Teirlinck Instituut (Artesis Hogeschool Antwerpen). Voordien ging hij naar de Kunsthumaniora voor Woordkunst-Drama van het Leuvense Lemmensinstituut en volgde hij een half jaar drama aan de Fontys Hogeschool voor de Kunsten in het Nederlandse Tilburg. Poëzie en kortverhalen schrijven is een van zijn andere activiteiten.

Veerle Piette (Tongeren, 1992), **spel**, zit in het zesde middelbaar van de Kunsthumaniora voor Woordkunst-Drama van het Leuvense Lemmensinstituut. Ze speelde mee in de kortfilm *413* (2007) van Kwanten Productions en in *Bloemspeling* (2008) – met teksten van Kristien Hemmerechts – van CODE vzw. Vorig jaar bereikte ze als voorrondewinnaar de finale van Kunstbende in de categorieën TXT on Stage en Performance. Gedurende vier jaar volgde ze voordracht aan de Academie voor muziek en woord van het Gemeenschapsonderwijs in Tongeren. Haar voornaamste hobby's zijn schrijven, tekenen en schilderen.
Kwinten Van Heden (Leuven, 1984), **spel**, studeerde Taal- en letterkunde Nederlands-Frans aan de Katholieke Universiteit Leuven. Daarna ging hij aan de slag bij *Karrewiet*, het jeugdjournaal op Ketnet. Ook nu nog is hij als freelancer voor de VRT werkzaam. Hij volgde verschillende jaren toneellessen bij Toneelschool Jonna in Wilsele, en was te zien in verschillende kortfilms. Sinds drie jaar speelt hij bij Toneelgroep De Reynaertghesellen in Leuven. Daarnaast spreekt hij boeken voor blinden en slechtzienden in. Na *Jeanne* (2007) in een regie van Dirk De Lathauwer is *Kasimir en Karoline* Kwintens tweede productie bij *f*ABULEUS.

Raphaël Vandeweyer (Diest, 1991), **spel**, zit in het eerste bachelorjaar Drama aan het Leuvense Lemmensinstituut (Hogeschool voor Wetenschap & Kunst). Voordien liep hij vier jaar school aan de Kunsthumaniora voor Woordkunst-Drama van het Lemmensinstituut. Voorts ging hij gedurende één jaar naar de Academie voor Muziek en Woord van Tessenderlo, volgde hij vier jaar les aan de Stedelijke Academie voor Muziek, Woord en Dans in Beringen, en was hij gedurende vijf jaar actief bij Jeugdtheater Krnotsj in Ham. Raphaël schrijft ook poëzie.

Sien Vanmaele (Roeselare, 1990), **spel**, zit in het tweede bachelorjaar Taal- en letterkunde Nederlands-Spaans aan de Vrije Universiteit Brussel (VUB). Vorig jaar behaalde ze de derde plaats in de finale van Kunstbende in de categorie Performance. De monoloog die ze toen bracht, speelde ze onder meer ook op het Tejaterfestival SpotsOpWest in Westouter. Met de andere finalisten van Kunstbende maakte Sien een locatievoorstelling voor het sociaal-artistieke Blok-Blocfestival in Antwerpen.

Maxime Waladi (Vilvoorde, 1989), **spel**, volgt het derde en laatste jaar bachelor in secundair onderwijs Nederlands-geschiedenis aan het Departement Lerarenopleiding van de Katholieke Hogeschool Leuven. Sinds 2002 is hij actief in diverse amateurtheatergezelschappen – vooral bij Jongerentheater JOKER in Haacht, waarvan hij sinds 2004 lid is. Met JOKER speelde hij onder meer op het Landjuweel in Gent. Begin 2009 ging zijn eerste eigen voorstelling bij JOKER in première: *Belle & Beest*, een coregie met Herman Cogghe. Naast theater houdt Maxime zich bezig met literatuur, film en tekenen.

Over *f*ABULEUS

> "*f*ABULEUS wil artistiek uitblinken, maar schuwt ook het experiment niet. Het werkt in de traditie van repertoireteksten en klassieke choreografische talen, maar demonstreert evengoed een grote honger naar vernieuwing. Met die mix bereikt *f*ABULEUS een groot publiek." (uit het Juryrapport Vlaamse CultuurPrijzen 2008)

*f*ABULEUS biedt jonge mensen een professioneel kader om theater- en dansproducties te maken. Deze missie concretiseert zich in een flexibele productiestructuur waarin jong theater- en danstalent en meer ervaren makers samenwerken. Zowel jongeren als jongprofessionelen krijgen er begeleiding op artistiek, logistiek en zakelijk vlak. De creaties worden gepresenteerd aan een ruim publiek, met speciale aandacht voor jongeren en kinderen.

*f*ABULEUS profileert zich als een productiestructuur voor theater- en dansmakers, met een sterke focus op jonge mensen op het podium en in het publiek.
Centraal in de werking staan de creatie en de presentatie/spreiding van professioneel omkaderde theater- en dansproducties, met inbegrip van hybridere vormen als danstheater, muziektheater, live art, enzovoort. *f*ABULEUS kenmerkt zich door een grote verscheidenheid aan makers, verhalen en stijlen en door een continue in-, uit- en doorstroom van nieuwe jonge spelers, dansers en makers. Om die verscheidenheid en openheid te beklemtonen, verkiest *f*ABULEUS de term 'productiestructuur' boven 'gezelschap'. De producties ontstaan vanuit het verhaal en de noodzaak van een maker die door *f*ABULEUS wordt uitgenodigd of die zelf met een productievoorstel komt aankloppen dat hij/zij ofwel met jongeren (Spoor 1) ofwel met jonge collega-professionelen (Spoor 2) wil realiseren.
De uitgangspunten kunnen heel divers zijn: de fascinatie voor een (jeugd)roman (recent of klassiek), voor een repertoirestuk of een nieuw geschreven tekst, voor filosofische, religieuze of wetenschappelijke teksten, voor een film, een muziekstuk of een thematisch afgebakend onderzoek, voor een ruimtelijk of bewegingsmatig concept, voor de mythologie van de eigen kindertijd. De grote verschillen in achtergrond, opleiding en leeftijd van de makers levert naast deze diversiteit aan bronmaterialen ook uiteenlopende interpretaties van het medium theater of dans op.
Ondanks deze verscheidenheid zijn er toch een aantal rode draden/gemeenschappelijke kenmerken die zich enerzijds situeren op inhoudelijk/thematisch vlak en anderzijds te maken hebben met de ambitie en intentie of beoogde impact van de voorstellingen:
(1) De producties worden hoofdzakelijk bevolkt door jonge personages en zijn vaak verkenningen van herkenbare jongerenthema's**.** Tegelijk kunnen die functioneren als metaforen voor allerlei overgangsfases in het leven of in de maatschappij en overstijgen ze het typische jongerenwereldje. Verwarring, angst en onzekerheid mogen dan wel 'een verhevigd zijn' opleveren bij jongeren, het is ook een existentiële toestand van de mens. En dus gaan onze producties gewoon over mensen die zich vragen (durven) stellen over hun bestaan, over hun zoektocht naar betekenis en/of inhoud. En over de ontroerende schoonheid van dat zoeken.
(2) Met onze producties proberen we gedeeltelijk de verwachtingen van het publiek in te vullen, maar het tegelijk ook uit te dagen. We zoeken altijd naar een zo juist mogelijke balans tussen herkenbaarheid en vervreemding. Welke balans er ook gevonden wordt in elke productie, de uitvoerders barsten in elk geval van ambitie en inspanning, van engagement naar het materiaal en naar het publiek. Hopelijk functioneren onze voorstellingen hierdoor als het lezen van een boek of als een verre reis. Het zijn kennismakingen met andere mensen, verhalen, denkwijzen, gedragspatronen, overlevingsstrategieën, werelden en wereldbeelden. Hiermee willen we het publiek enthousiasmeren voor de podiumkunsten, maar ook voor de kracht en schoonheid van een verhaal, een beeld, een beweging die ontroert, doet dromen of nadenken.

Doorgaans worden jonge theater- en dansmakers opgemerkt op het einde van hun opleiding, via hun afstudeerproject, bijvoorbeeld tijdens festivals als TAZ, Bâtard, Cement of Its. Bij *f*ABULEUS komen jonge mensen echter al veel vroeger in beeld omdat we ervan overtuigd zijn dat hun artistiek ontluiken en parcours veel vroeger begint dan tijdens of na een opleiding en dat er voor die jongeren geen of nauwelijks contexten bestaan waarin ze professioneel omkaderd worden om hun talent te ontwikkelen en tot creaties te komen. Onze productiecontext biedt kansen vóór, tijdens en na een opleiding[2] en probeert zoveel mogelijk aandacht te hebben voor het traject dat mensen in die tijd afleggen.
Tegelijk vinden we de levensfase van tieners en jonge twintigers ook inhoudelijk interessant. Eigenlijk zijn wij voortdurend op zoek naar regisseurs en choreografen die onze fascinatie delen voor wat zo eigen is aan die jongeren: tieners bevinden zich in een soort tussenfase waarin ze zich constant moeten herdefiniëren tegenover zichzelf en hun omgeving, veel heviger dan volwassenen. Voor een maker is het daardoor bijzonder spannend om dat 'verhevigde zijn', gecombineerd met een soort onbevangenheid, te confronteren met niet voor de hand liggend materiaal zoals teksten van *Brecht*, *Tankred Dorst* of *Gombrowicz* of met composities van *Bernstein*, *Villa-Lobos* of *Tchaikovsky*. De inhoudelijke fascinatie voor jonge mensen levert nooit directe representaties op van hun leefwereld, van hun cultu(u)r(en), wel integendeel. Alhoewel we soms gretig en schaamteloos spelen met de codes van de populaire of massacultuur, zijn we in feite evenveel met 'jongerencultuur' bezig als met pakweg het universum van *Heiner Müller*. Ook twintigers zijn inhoudelijk interessant omdat zij de belangrijkste keuzes uit hun leven moeten maken en hoewel ze er al een stuk zelfverzekerder uitzien, zijn ze vaak even zoekend als tieners.

Dat deze investering in jong talent wel degelijk rendeert, blijkt uit het ondertussen indrukwekkend aantal jonge mensen die als speler, danser, maker, dramaturg of vormgever vanuit of via *f*ABULEUS naar opleidingen en andere gezelschappen en culturele contexten in Vlaanderen, Nederland en daarbuiten zijn doorgestroomd. Enkele namen: *Tom Struyf* (Acteursopleiding Toneelacademie Maastricht, Laika, Theater Artemis, OT R'dam)*, Marijs Boulogne* (Rits, Buelens Paulina)*, Sofie Palmers* (BRONKS, Acteursopleiding Toneelacademie Maastricht, SKaGeN, Zuidelijk Toneel, de Koe, De helaasheid der dingen), *Roos Van Vlaenderen* (Acteursopleiding Toneelacademie Maastricht, Ensemble Leporello, Theater Artemis)*, Manon Avermaete* (HID Lier, Rotterdamse Dansacademie, HETPALEIS, Jan Fabre)*, Filip Bilsen* (Fanny & Alexander, De Maan, Lapzus)*, Maaike Neuville* (Studio Herman Teirlinck, de Roovers, De Indringer, De Smaak van De Keyser, Van vlees en bloed)*, Sarah Vanhee* (Mimeopleiding Amsterdam, HETPALEIS, TAZ)*, Seppe Baeyens* (Kopergietery, Productiehuis Brabant)*, Sandrine Van Handenhoven* (Idool 2004, VRT)*, Karolien De Bleser* (Rits, Less Fontenelles, Buelens Paulina, Ontroerend Goed, Compagnie Barbarie)*, Braam Verreth* (Drama Lemmensinstituut, Thuis) e.v.a..
Bovenstaande namen illustreren mooi dat *f*ABULEUS een echte 'kweekvijver' van talent is. Voor andere reeds professionele spelers, dansers en makers als *Randi De Vlieghe, Steven Beersmans, Natascha Pire, Leen Roels, Jeroen Lenaerts, Edith Goddeeris, Marie-Ange Gillis, Wanda Eyckerman, Sophie Beyne, Benjamin Van Tourhout, Jef Van gestel, Alexandra Broeder, Koen De Preter, Joke Laureyns, Kwint Manshoven, e.a.* is *f*ABULEUS een context waar ze een deel van hun traject (hebben) kunnen afleggen, vaak met een bepalend effect op hun verdere carrièrekeuzes.

Door het jonge imago wordt *f*ABULEUS vaak tot de jeugdtheaters gerekend. Het klopt dat de meeste producties, omdat ze door of vanuit een fascinatie voor jongeren of kinderen worden gemaakt, bijzonder gesmaakt worden door een jong publiek en vooral in het circuit van het jeugdtheater spelen. Dit jonge publiek is echter een gevolg van het jeugdige profiel van de

[2] *f*ABULEUS beschouwt de fases vóór, tijdens en na de opleiding als een continuüm binnen de artistieke ontwikkeling. De opleiding is geen startpunt noch breekpunt, louter een (belangrijke) fase, complementair aan andere.

producties, maar is – anders dan bij de meeste gesubsidieerde jeugdtheaters – niet het uitgangspunt. Dat zijn immers de makers en hun verhalen. Een groot aantal van onze producties gedijt net zo goed voor een doorsnee avondpubliek.
Door de samenwerking tussen ervaren regisseurs, choreografen, dramaturgen en nieuw jong talent, door de combinatie van theater en dans, door de ervaring op het vlak van kunsteducatie en door het jonge en diverse publieksbereik bekleedt *f*ABULEUS een unieke plaats in het Vlaamse theater- en danslandschap. Het is echter vooral de bijzondere *match* van een aantal kenmerken van *f*ABULEUS die de uniciteit bepaalt: jonge uitvoerders x jong publiek x manier van werken x kwaliteit van de producties. Dit levert een werking op die de spreekwoordelijke som van de delen overstijgt en die steeds een evenwicht tussen artisticiteit en bereikbaarheid nastreeft. Hierdoor kan het (jonge) publiek zich als het ware deelgenoot van het gebeuren voelen. Producties van *f*ABULEUS zijn hierdoor uitstekende smaakmakers voor de podiumkunsten.

Vanaf 2010 komen de verschillende bronmaterialen en invalshoeken waarover we het in deze tekst reeds hadden stuk voor stuk aan bod. Er komen ensceneringen van theaterrepertoire met jongeren of jongprofessionelen: *Kasimir en Karoline* (Ödön von Horváth), *Baal* (Bertolt Brecht), *Les justes* (Albert Camus), e.a.; bewerkingen van (jeugd)romans: *Ik ben geen racist* (Per Nilsson), *Speeldrift* (Juli Zeh), *De Tolbrug* (Aidan Chambers/Ibycus); nieuwe teksten: *Sterrebroer* (Benjamin Van Tourhout, coproductie tg NUNC); creaties in dans(theater): *Sueños (Sandra Delgadillo), Everland (*Dirk De Lathauwer/Natascha Pire*)* en andere, eerder hybride benaderingen, zoals *Hidden Places* (Sarah Vanhee*)*. Zoals in het verleden zullen deze vormen op elkaar inwerken en zal de artistieke werking hierdoor worden verfijnd, uitgediept en uitgedaagd.
We geven veel vertrouwen aan nieuwe (jonge) makers, relatief bekend of (nog) onbekend: Carl von Winckelmann, Sandra Delgadillo en Sarah Vanhee gaan voor het eerst aan de slag met een groep jongeren. Aan jonge professionele spelers en dansers zullen we expliciet de vraag stellen om iets te maken voor een jong publiek en naast het creëren van eigen materiaal zich ook te wagen aan repertoire. Er is ook voldoende continuïteit met ervaren makers die in het verleden de beide sporen mee hebben vormgegeven: Dirk De Lathauwer, Natascha Pire, Randi De Vlieghe, Koen Monserez, Benjamin Van Tourhout, Vital Schraenen, Gunther Samson, Steven Beersmans, Alexandra Broeder, e.a.. Ook op het vlak van dramaturgie en scenografie tekent zich een gelijkaardig scenario af: Peter Anthonissen zorgt voor de continuïteit als huisdramaturg, maar ook de jonge dramaturgen Ruth Mellaerts en Lieselot Mariën kunnen zich verder ontwikkelen na enkele dramaturgiestages bij o.a. *f*ABULEUS, Ensemble Leporello en Toneelhuis. Naast de ervaren scenograaf Manolito Glas (*f*ABULEUS, Kopergietery, ...), komen ook de jonge scenografen Wannes Deneer, Jozef Wouters, Evita Appendin en Agata Wlodarska aan bod en zullen we in 2011 een project opzetten met videokunstenaars Ief Spincemaille en Klaas Verpoest. Daarnaast willen we graag jonge theaterschrijvers stimuleren en ondersteunen en zullen hiervoor onder meer samenwerken met Schrijverspodium.

Theaterproducties van *f*ABULEUS 1995-2006

’t Barre Land, Tankred Dorst/Remko Van Damme (1995)

De uitzondering en de regel, Bertolt Brecht/Vital Schraenen (1997)

Het proces, Franz Kafka/Vital Schraenen (1998)

Lapse of time, Alexandre Lyra Leite/Dirk De Lathauwer/Ana Borges (1998)

Winterslaap, Heleen Verburg/Jo Huylebroeck (1998)

Meisje Niemand, Tomek Tryzna/Dirk De Lathauwer/Ruth Joos (2000)

Altamira, Hein Mortier (2000)

The way young lovers do, diverse/Dirk De Lathauwer/Ruth Joos (2001)
Antoon en Mirabella, Stefan Boonen/Steven Beersmans/Sofie Palmers (2002)
Alles in Toranje!, Filip Bilsen/Greet Bilsen/Frauke Depreitere (2002)
Yvonne, prinses van Bourgondië, Witold Gombrowicz/Dirk De Lathauwer (2002)
Het Zwarte Pietverdriet, Tom Struyf (2002)
Maria en José, Erlend Loe/Victor Peeters/Naomi Meulemans (2003)
Witte rozen voor Carla, Stefan Lernous/Victor Peeters (2003)
Kwartet, Heiner Müller/Dirk De Lathauwer (2004)
Johnnieboy, diverse/Victor Peeters (2004)
Spelregels, Floortje Zwigtman/Koen Monserez (2004)
Knijnepijn, Leentje Van de Cruys/Hanne Struyf (2005)
Wolfsroedel, Floortje Zwigtman/Dirk De Lathauwer (2006)
El Gran Teatro del Mundo, Tom Struyf/Leen Roels (2006)
César mijn broer is een paard, Sophie Beyne/Filip Bilsen/Frauke Depreitere/Wanda Eyckerman/Jeroen Lenaerts (2006/)
Forza, Benjamin Van Tourhout (2006)
Chatgirl, Jef Van gestel (2006)
Jeanne, Dirk De Lathauwer (2007)
Candide, Koen Monserez (2007)
Opera/een werkstuk, Menno Vandevelde/Michiel Vandevelde/Jozef Wouters (2008)
Bananen drijven niet, Roos Van Vlaenderen/Annelore Stubbe (2008)
They have got what it takes to be a legend, Alexandra Broeder (2008)
leuke Mieke, Leen Roels (2009)
Playground love, Steven Beersmans/Ruth Mellaerts (2009)
Achter de bossen, voorbij het moeras (‘Krabat’), Jan Van Dyck (2009) (coproductie met Les Rêveurs Sont Maltraités en Villanella)
Sorry dat ge 't zo te weten moet komen maar beter nu dan ooit, Annelies Van Hullebusch/Sofie Palmers (2009)

Dansproducties van *f*ABULEUS 1998-2008

Ego Sublimo, Randi De Vlieghe (1998)
Baken, Randi De Vlieghe (1999)
Mijn benen zijn al lang maar de wereld staat op stelten, Filip Bilsen/Greet Bilsen/Frauke Depreitere (2000)
Autopsie (met boontjes), Karlon Fonteyn (2001)

BBB & wasverzachter, Natascha Pire (2002)

Beet (er is alleen maar een stukje af), Randi De Vlieghe (2002)

Als/Dan, Patrick Bellemans (2003)

Kat voor de vogels, Koen De Preter (2003)

Eros Flux, Randi De Vlieghe (2003)

Dromen hebben veters, Kwint Manshoven/Joke Laureyns (2003)

Randschade, Kwint Manshoven/Joke Laureyns (2003)

Les mots ... toujours les mots bien sûr, Koen De Preter (2004)

Dagelijks geopend, Lies Cuyvers (2004)

Instant Karma, Natascha Pire (2004)

Lilium, Iris Bouche/Goele Van Dijck (2004)

White Muted Crash, Koen De Preter (2004)

The Day Dolly Danced, Randi De Vlieghe (2005)

Kievielaviedekie, Thomas Devens (2005)

Voetenvliegen, Alexandra Meijer (2005)

Indian Curry, Natascha Pire (2006)

We dance to forget, Koen De Preter/Maria Ibarretxe (2008)

Bachianas, Caroline D'Haese (2008)

Gender Blender, Randi De Vlieghe (2008)

PITSERS, Jef Van gestel/Karolien Verlinden (2009)